

Sisäministeriö
PL 26
00023 VALTIONEUVOSTO

Lausuntopyyntöne 27.1.2016, SMDno-2015-1539

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Sisäministeriö on pyytänyt Kuntaliitolta lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan perheenyhdistämiskriteereiden tiukentamista EU:n perheenyhdistämisdirektiivin pohjalta. Perheenyhdistämisen edellytyksiä esitetään tiukennettavaksi laajentamalla toimeentuloedellytyksen soveltamisalaa perheenjäsenen oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä. Toimeentuloedellytyksen soveltaminen laajennettaisiin koskemaan tilanteita, joissa turvattu toimeentulo ei voimassa olevan lain mukaan ole edellytys perheenjäsenen oleskeluluvan myöntämiselle, mutta joissa toimeentuloedellytyksen soveltamiselle ei ole kansainvälisistä velvoitteista johtuvaa esitettä.

Ulkomaalaislakia on tarkoitus muuttaa siten, että sekä kansainvälistä suojelua saavilta että Suomen kansalaisilta edellytettäisiin turvattua toimeentuloa, ennen kuin perheenyhdistämishakemus voitaisiin hyväksyä. Toimeentuloedellytyksen täytyminen olisi perheenjäsenen oleskeluluvan myöntämisen edellytys aina, kun perheenkokoaja saa toissijaista tai tilapäistä suojelua. Turvattu toimeentulo olisi perheenjäsenen oleskeluluvan edellytys myös silloin, kun turvapaikan saaneen kolmannen maan kansalaisen perheenjäsenen oleskelulupahakemusta ei esitetä kolmen kuukauden kuluessa pakolaisaseman myöntämisestä. Kolmen kuukauden määraaika perustuu perheenyhdistämisdirektiiviin. Myös Suomen kansalaisen ja Pohjoismaan kansalaisen perheenjäsenen oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä olisi turvattu toimeentulo. Suomen kansalaisen perheenjäsenelle myönnettäisiin oleskelulupa perhesiteen perusteella vain ulkomailta haettuna. Perheenyhdistämisdirektiivi ei koske oman maan kansalaisen perheenjäsenen oleskeluoikeutta.

Lakiesityksen perusteluissa todetaan myös, että koska turvapaikan tai toissijaista tai tilapäistä suojelua saaneiden henkilöiden elämäntilanteeseen ja -hallintaan saattaa liittyä henkilöiden taustasta ja kokemuksista johtuvia haasteita kuten mielenterveysongelmia ja muita terveydellisiä haasteita, jotka saattavat vaikeuttaa työllistymistä, päätöksenteossa olisi tärkeää huomioida mahdollisuus yksittäisessä tapauksessa poiketa toimeentuloedellytyksestä silloin, kun siihen on poikkeuksellisen painava syy tai lapsen etu sitä vaatii.

Kuntaliitto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Kuntaliitto korostaa, että Suomen tulee antaa korkeatasoista kansainvälistä suojelua sitä tarvitseville. Suomessa valtiolla on päävastuu maahanmuuttopolitiikasta, johon myös pakolaispolitiikka sisältyy. Myös kunnat ovat keskeisessä asemassa humanitaarisen vastuun kantamisessa. Kunnilla on lisäksi tärkeä tehtävä maahanmuuttajien osallisuuden ja yhdenvertaisuuden sekä eri väestöryhmien välisten hyvien suhteiden edistämässä. Kuntaliitto pitää hyvänä, että Suomi tarkentaa perheenyhdistämiskriteereitä siten, että ne vastaavat muiden maiden tasoa. Tällöin voidaan välttää perheenyhdistämisen mahdollisuutta toimia vetotekijänä.

Kuntaliiton mielestä on kuitenkin tarkkaan harkittava, onko Suomen ja Pohjoismaiden kansalaisten osalta esitetty perheenyhdistämiskriteereiden tiukennus tarkoituksenmukaista. On varottava, ettei liian tiukoilla kriteereillä vähennetä esimerkiksi korkeakoulutettujen suomalaisten paluuta kotimaahan ulkomailla opiskelun jälkeen.

Kuntaliitto painottaa, että jos perheenkokoajana on yksin tullut alaikäinen lapsi, on perheenyhdistämisessä aina otettava huomioon lapsen etu kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

Kunnilta saadun palautteen mukaan tieto perheenyhdistämismahdollisuudesta on kotoutumista edistävä tekijä. Toimeentuloedellytysten arvioimisessa on huomioitava, että tulotasolle ei voitane asettaa toimeentulotuen tasoa korkeampaa vaatimusta.

Kuntaliitto kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että esityksen sisältyvä vaikutusten arviointi on suppea. Erityisesti esityksen taloudelliset vaikutukset pitäisi selvittää tarkasti. Selvitys pitäisi tehdä erikseen valtiontalouden ja kuntatalouden näkökulmasta.

SUOMEN KUNTALIITTO

Tarja Myllärinen
johtaja, sosiaali- ja terveysasiat

Anu Wikman-Immonen
erityisasiantuntija